

استفتا

مبلغان (۶)

مجموعه استفتائات
حرمت سقط جنین و موضوع غربالگری

عناوین سؤالات

مجموعه استفتانات

- سقط جنین مبتلا به سندرم داون با توجه به عدم امکان
- تشخیص شدت بیماری.....۵
- سقط جنین به دلیل حرجی بودن نگهداری از فرزند و وظیفه
- مؤمنین در رفع حرج۸
- سقط جنین چندقلویی به دلیل داشتن چند فرزند دیگر.....۱۱
- میزان حرج مجوز سقط۱۳
- بیماری‌های موجب حرج مجوز سقط۱۶
- احتمال خطای تشخیص سن جنین و لزوم احتیاط در این
- مورد.....۲۰
- سقط جنین ناهنجار با احتمال خطا در تشخیص
-۲۳
- غربالگری و دادن اطلاعات ژنتیکی جنین‌ها به کشور
- بیگانه.....۲۶
- اقدام به غربالگری و سقط جنین بر اثر آن۲۸
- اقدام به غربالگری در مرحله اول با علم به اسقاط
- غیرقانونی جنین‌ها قبل از قطعی شدن نتایج۳۱
- حکم غربالگری با توجه به تهاجمی بودن آن۳۳
- عدم اطلاع رسانی ابتدای جنین به سندرم توسط پزشک
-۳۶
- الزام زنان باردار به انجام غربالگری۳۷
- زمان ولوج روح در جنین۳۹
- سقط جنین پس از استوا (کامل شدن اندام) و حرکت داشتن
-۴۲

عناوین سؤالات

- ۴۴..... سقط جنین به دلیل حرجی بودن
- ۴۸..... مجازات سقط جنین پس از ولوج روح
- ۵۰..... اقدام به اسقاط جنین به صورت سازمان یافته
- ۵۲..... مصالحه دیه جنین قبل از واجب شدن آن
- ۵۳..... سقط جنین ناقص بدون اذن ولی

مقدمه

دیر زمانی است که اداره پاسخ به سؤالات جامعه‌الزهراء علیها السلام حوزه علمیه خواهران قم، جوابگوی سؤالات فقهی بانوان پرسش‌گر و مشاور و همراه ره‌پویان معارف الهی در سطحی گسترده (حضوری، تلفنی و مکاتبه‌ای) می‌باشد و طبعاً از این رهگذر می‌بایست آراء و نظرات مراجع عظام دام‌نعم‌الله‌علیهم را از آخرین منابع و مآخذ فقهی آنان به طور مستند به دست آورد.

بر همین اساس مجموعه‌ای از موضوعات فقهی با درختواره موضوعی در مسائل مستحدثه و موارد مبتلا به بانوان با آراء مراجع عظام دام‌نعم‌الله‌علیهم برای دسترسی آسان اساتید به پاسخ صحیح، تهیه و تنظیم گردیده است. اطلاعات سایت و مجموعه حاضر نمونه‌ای از پنجاه موضوع فقهی است که حاصل تلاش محققین و اساتید مجرب در بخش تحقیقات و استفتائات اداره پاسخ به سؤالات جامعه‌الزهراء علیها السلام می‌باشد.

پیش از بهره‌برداری از این مجموعه لازم است نکات ذیل مورد توجه خوانندگان محترم قرار گیرد:

۱. ترتیب اسامی مراجع عظام بر اساس حروف الفبا می‌باشد.
 ۲. موجود نبودن فتوای بعضی از مراجع در برخی از مسائل به لحاظ عدم دسترسی به پاسخ مستند آن مسئله از دفتر معظم‌له بوده است.
 ۳. اصل تمامی استفتائات و تاریخ ارسال و دریافت آن، در آرشیو اداره پاسخ به سؤالات موجود می‌باشد. خواهشمند است در صورت مشاهده هر گونه سهو و خطا در کتاب، با شماره ۰۲۵۳۲۱۱۲۳۵۹ تماس حاصل فرمائید.
- شایان ذکر است به علت استقبال پاسخگویان به مسائل شرعی در سراسر کشور و معینه‌ها و مبلغین حج و عمره از مجموعه سؤالات و پاسخ‌های موجود، موسوعه فوق‌الذکر به صورت جزوه و کتاب در ۵۰ موضوع فقهی با بیش از ۱۸۰۰۰ پرسش و پاسخ فقهی از آراء مراجع تهیه شده و کلیه مطالب آن در سایت پاسخ به سؤالات قابل دسترسی می‌باشد.
- اساتید مجرب اداره پاسخ به سؤالات دینی جهت رفع سؤالات و مسائل مستحدثه و محل تأمل، مشاور و پاسخگوی سؤالات فقهی و اعتقادی شما مبلغین گرامی هستند.

۱. پاسخگویی و مشاوره تلفنی سؤالات شرعی و اعتقادی بانوان:

۰۲۵-۳۱۷۶۸

۲. پاسخگویی و مشاوره حضوری سؤالات شرعی و اعتقادی، تاریخی، تربیتی و اخلاقی بانوان:

جامعه الزهراء علیها السلام، ساختمان مدیریت، طبقه اول

۳. پاسخگویی و مشاوره مکاتبه‌ای سؤالات شرعی و اعتقادی، تاریخی، تربیتی و اخلاقی بانوان:

مراجعه به سایت پاسخ به سؤالات فقه و معارف www.pasokhbeseolat.ir

مبلّغین گرامی می‌توانند آخرین و جدیدترین استفتائات را از سایت، پیام رسان سروش و کانال تلگرام اداره پاسخ به سؤالات دریافت نمایند:

آدرس سایت پاسخ به سؤالات فقه و معارف: www.pasokhbeseolat.ir

آدرس پیام‌رسان تلگرام فقه و معارف: @edarepasokh

آدرس پیام‌رسان سروش فقه و معارف: @pasokhbeseolat

قابل ذکر است مقلّدین مقام معظم رهبری دام‌تعالی با شماره‌های ۷-۰۲۵۳۷۱۱۲۲۵۳ و مقلّدین سایر مراجع عظام دام‌تعالی با شماره ۰۲۵۳۱۷۶۸ می‌توانند جهت پرسش سؤالات شرعی خود، صبح‌ها ساعت ۸ الی اذان ظهر و عصرها ساعت ۱۹-۱۶ (نیمسال اول) و ۱۸-۱۵ (نیمسال دوم) تماس بگیرند.

شماره تماس دفتر برگزاری دوره‌های تربیت استاد پاسخگو ۰۲۵۳۲۱۱۲۰۷۸

شماره تماس سفارش محصولات فرهنگی ۰۲۵۳۲۱۱۲۳۵۹

شماره تماس امور اداری ۰۲۵۳۲۱۱۲۴۵۲-۸

«و من الله التوفیق»

جامعه الزهراء علیها السلام معاونت فرهنگی - تبلیغی

اداره پاسخ به سؤالات دینی

زمستان ۱۳۹۸

استفتائات تفصیلی از دفاتر برخی مراجع از گروه حرمت حیات

سقط جنین مبتلا به سندرم داون با توجه به عدم امکان تشخیص شدت بیماری

۱. مبتلایان به سندروم داون، دارای درجات مختلفی از بیماری هستند. بخش قابل توجهی از این جنین‌ها قبل از تولد از دنیا می‌روند. نوزادان متولد شده با این سندروم، دچار عارضه‌هایی همچون دیرآموزی، پایین بودن بهره‌هوشی و ضعف در روابط اجتماعی هستند و زمینه مبتلا شدن به بیماری‌ها در آنها نسبت به کودکان سالم بیشتر است. از سوی دیگر، بسیاری از مبتلایان به این سندروم، به میزان قابل توجهی آموزش‌پذیر، عاطفی و بسیار مهربان هستند و بسیاری از آنان در صورت آموزش متناسب، می‌توانند بسیاری از کارهای روزمره را بدون اتکا به دیگران انجام دهند. متوسط عمر آنان، ۳۲ تا ۳۵ سال است. با توجه به اینکه تعیین درجه ابتلای آنان و درگیری با بیماری و به دنبال آن، میزان دشواری‌ها و آسانی‌های تعامل با این بچه‌ها با آزمایشات غربال‌گری ممکن نیست، مستدعی است بفرمایید:

الف) آیا ویژگی‌های برشمرده شده برای مبتلایان در فرض این سؤال، می‌تواند مطنه حرج متناسب با جواز اسقاط برای مادر باشد تا قتل آنها قبل از ولوج روح، شرعاً جایز باشد؟

ب) در صورت مثبت بودن پاسخ سوال قبل، آیا با توجه به اینکه وضعیت دشواری‌ها و آسانی‌های تعامل با این بچه‌ها در آینده قابل تعیین نیست، مبنای تصمیم‌گیری برای اسقاط و قتل آنها، باید وضعیت خوش بینانه و خفیف بیماری جنین در آینده باشد یا وضعیت بدبینانه و سخت آن؟

آیت الله سبحانی رحمته الله علیه

الف) سندرم داون که به معنای ابتلاء به بهره‌هوشی کمتر از دیگر کودکان است داخل موضوع حرج نبوده بنابراین مجوزی برای سقط این کودکان نیست.

(ب) سقط این گونه جنین ها به هیچ وجه جایز نیست.

الف : سند روم داون که به معنای ابتلاء به بهره هوشی کمتر از دیگر کودکان است داخل موضوع حرج نبوده

بنابر این مجوزی برای سقط این کودکان نیست.

ب : سقط این گونه جنین ها به هیچ وجه جائز نیست .

آیت الله سیستانی مد ظله العالی

الف و ب) در فرض سؤال خیر. جواز سقط جنین قبل از ولوج روح در موردی است که ابتلای جنین به بیماری مذکور قطعی و تحقق حرج بر اثر تولّد فرزند و نگهداری آن برای مادر نیز حتمی باشد، و مظنه حرج در این مورد کافی نیست و باید معلوم باشد که وضعیت جنین به گونه ای است که تعامل با آن برای مادر موجب مشقّت فوق العاده زیاد که معمولاً قابل تحمل نیست می گردد.

در فرض سؤال خیر.

جواز سقط جنین قبل از ولوج روح در موردی است که ابتلای جنین به بیماری مذکور قطعی و تحقق حرج

بر اثر تولّد فرزند و نگهداری آن برای مادر نیز حتمی باشد، و مظنه حرج در این مورد کافی نیست و باید معلوم

باشد که وضعیت جنین به گونه ای است که تعامل با آن برای مادر موجب مشقّت فوق العاده زیاد که معمولاً

۴۱۵

قابل تحمل نیست می گردد

۹۹/۱/۱۵

آیت الله شبیری زنجانی مد ظله العالی

الف) معیار جواز سقط - قبل از ولوج روح - در نظر معظم له اضطرار و استیصال است نه حرج؛ با توصیفات مذکور از سندروم، امکان اضطرار و استیصال به حسب مورد وجود دارد.

ب) در این حالت، مجوز سقط وجود ندارد * مگر در جایی که همین نامعلومی وضعیت بیماری، خودش اضطرار باشد.

الف) معیار جواز سقط - قبل از ولوج روح - در نظر معطر له اضطرار و استیصال است نه حرج؛ با توصیفات مذکور از آن سندروم، امکان اضطرار و استیصال به حسب مورد وجود دارد.
ب) در این حالت، مجوز سقط وجود ندارد مگر در جایی که همین نامعلومی وضعیت بیماری، خودش اضطرار باشد.

آیت الله صافی گلپایگانی مد ظله العالی

الف و ب) در فرض سؤال، در هیچ یک از موارد اسقاط جنین جایز نیست.

الف و ب- در فرض سؤال، در هیچ یک از موارد اسقاط جنین جایز نیست.

آیت الله علوی گرگانی مد ظله العالی

الف و ب) سقط جنین در هر دو فرض شرعاً حرام است حتی اگر قبل از ولوج روح

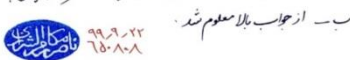
باشد. الف و ب: سقط جنین در هر دو فرض شرعاً حرام است حتی اگر قبل از ولوج روح باشد.

آیت الله مکارم شیرازی مد ظله العالی

الف و ب) این ویژگی‌ها برای سقط جنین کافی نیست و شرعاً جایز نمی‌باشد.

الف - این ویژگی‌ها برای سقط جنین کافی نیست و شرعاً جایز نمی‌باشد

آیت الله نوری همدانی مد ظله العالی

الف و ب) اسقاط جنین در هیچ حال، حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا

نکرده است جایز نیست.

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جایز نیست

آیت الله وحید خراسانی مد ظله العالی

الف و ب) حرج در نگهداری کودک مجوز سقط نمی‌باشد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء

سقط جنین به دلیل حرجی بودن نگهداری از فرزند و وظیفه مؤمنین در رفع حرج

۲. در موارد تلقی حرج مادر در آینده نسبت به نقص جنین، اگر پدر یا عموم مؤمنین بتوانند سهمی در برطرف کردن این حرج و نگهداری و عدم اسقاط جنین ایفا کنند، مستدعی است بفرمایید:

الف) آیا در این صورت، اقدام برای برطرف کردن حرج مادر و منع از اسقاط و قتل جنین‌ها، بر آنان واجب است؟
ب) در صورتی که امکان استفاده از کمک مؤمنین برای برطرف کردن حرج از مادر وجود داشته باشد، آیا قبل از ولوج روح، قتل جنین ناهنجار برای مادر و پزشک جایز است؟

آیت الله سبحانی مد ظله العالی

الف و ب) چنانچه گفته شد سقط این گونه جنین‌ها جایز نیست و باید دولت و والدین برای رفع مشکل آموزشی و خدماتی آنها تلاش کنند.

چنانکه گفته شد سقط این گونه جنین‌ها جایز نیست و باید دولت و والدین برای رفع مشکل آموزشی و خدماتی

مجلس
استفتای
العلیّه
۱۳۹۶/۲۴
۱۳۱/۲۸

آن‌ها تلاش کنند

آیت الله سیستانی مد ظله العالی

الف و ب) اولاً تکلیف تأمین نفقات فرزند متوجه افرادی است که وی واجب النفقه آنان است (مانند پدر، مادر، جدّ و جدّه) و در مرتبه بعد با سایر مکلفین به صورت وجوب کفایی است به شرح و توضیحی که در مبحث نفقات ذکر شده است و در صورت نبودن

منبع مالی دیگری برای تأمین هزینه‌های مذکور، مسئولیت این امر با حکومت اسلامی است و در فرض سؤال مجرد عدم تمکن مالی مادر مجوز سقط نمی‌باشد.

اولاً تکلیف تأمین نفقات فرزند متوجه افرادی است که وی واجب النفقه آنان است (مانند پدر، مادر، جد و جده) و در مرتبه بعد با سایر مکلفین به صورت وجوب کفایی است به شرح و توضیحی که در مبحث نفقات ذکر شده است؛ و در صورت نبودن منبع مالی دیگری برای تأمین هزینه‌های مذکور، مسئولیت این امر با حکومت اسلامی است؛ و در فرض سؤال مجرد عدم تمکن مالی مادر مجوز سقط نمی‌باشد.

۴۱۵
۹۹/۱/۱۵

آیت الله صافی گلپایگانی مد ظله العالی

الف و ب) در مورد سؤال، اقدام برای برطرف کردن حرج و مشکلات مادر و نگهداری فرزند توسط دیگران هر چند احسان به مادر است اما واجب نیست و در این فرض هم قتل جنین برای مادر و پزشک جایز نیست و مباشر سقط و قتل، ضامن دیه است.

الف و ب- در مورد سؤال اقدام برای برطرف کردن حرج و مشکلات مادر و نگهداری فرزند توسط دیگران هر چند احسان به مادر است اما واجب نیست و در این فرض هم قتل جنین برای مادر و پزشک جایز نیست و مباشر سقط و قتل، ضامن دیه است.

۷۹۰
۹۹/۱/۲۷

آیت الله علوی گرگانی مد ظله العالی

الف و ب) مؤمنین باید در حد توان تلاش برای کمک به پدر و مادر در کم کردن حرج آنان و آلام آنان داشته باشند و در برخی موارد وجوب دارد.

الف: مؤمنین باید در حد توان تلاش برای کمک به پدر و مادر در کم کردن حرج آنان و آلام آنان داشته باشند و در برخی موارد وجوب دارد.

۳۹۹ / ۱ / ۲۵
۱۵۴۰۰

آیت الله مکارم شیرازی مد ظله العالی

الف و ب) در فرض سؤال که افرادی حرج مادر را برطرف می‌کنند، سقط جنین جایز نیست.

الف - در فرض سؤال که افرادی حرج مادر را برطرف می‌کنند، سقط جنین جایز نیست.

ب - از جواب بالا معلوم شد.

۹۹/۱/۲۲
۱۵۰۸۰۸

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جایز نیست.

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جایز نیست.

۱۳۹۹/۱۰/۸

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

الف و ب) سقط جنین، حرام می باشد و استثنائی ندارد مگر اینکه ماندن جنین در رحم برای مادر خطر جانی (مرگ) داشته باشد که در این صورت چنانچه روح در جنین دمیده نشده، سقط جایز است و حرج در نگهداری کودک مجوز سقط نمی باشد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء

سقط جنین چندقلویی به دلیل داشتن چند فرزند دیگر

۳. خانواده‌ای دارای ۳ فرزند است. مادر این خانواده، مجدد باردار می‌شود و قبل از ماه سوم، متوجه می‌شود که بارداری وی سه قلو است. با توجه به شرایط فرزندان فعلی و شرایط زندگی، اگر برای وی یقین حاصل شود که اضافه شدن سه فرزند هم زمان به فرزندانش موجب حرج وی خواهد بود، آیا اسقاط و قتل این فرزندان یا برخی از آنها در سه ماهگی برای او و پزشک جایز است؟

آیت الله سبحانی مد ظله العالی

فرض یاد شده داخل حرج نیست و به هیچ وجه مجوز سقط جنین نمی‌باشد.

فرض یاد شده داخل حرج نیست و به هیچ وجه مجوز سقط جنین نمی‌باشد.

۹۹۹۲۴
۱۳۱۲۸
مجلس استفتاءات
پیش
استفتاءات
۹۹/۹/۲۴

آیت الله صافی گلپایگانی مد ظله العالی

در مورد سؤال، اسقاط و قتل فرزندان یا برخی از آنها برای مادر و پزشک جایز

نیست. در مورد سؤال اسقاط و قتل فرزندان یا برخی از آنها برای مادر و پزشک جایز نیست.

۷۹۰
۹۹/۹/۲۴

آیت الله علوی گرگانی مد ظله العالی

شراً اسقاط جنین حرام است و این گونه مسائل و حرجی بودن نگهداری فرزندان،

مجزوی برای سقط جنین نیست.

شراً اسقاط جنین حرام است و اینگونه مسائل حرجی بودن نگهداری فرزندان مجزوی برای

۳۹۹ / ۸ / ۲۵
۱۵۴۰۰

سقط جنین نیست.

آیت الله مکارم شیرازی مد ظله العالی

این گونه مسائل مجوز سقط جنین نمی شود بلکه دولت وظیفه دارد به چنین مادرانی کمک کند تا اسباب عسر و حرج نشود.

این گونه مسائل مجوز سقط جنین نمی شود بلکه دولت وظیفه دارد به چنین مادرانی کمک کند تا اسباب عسر و حرج نشود.

۹۹۰۶۰۲۲
۶۵۰۸۰۸

آیت الله نوری همدانی مد ظله العالی

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست.

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست.

۱۳۹۹/۱۰/۸

آیت الله وحید خراسانی مد ظله العالی

سقط جنین، حرام می باشد و استثنائی ندارد مگر اینکه ماندن جنین در رحم برای مادر خطر جانی (مرگ) داشته باشد که در این صورت چنانچه روح در جنین دمیده نشده، سقط جایز است و حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد و تجویز سقط جنین به وسیله پزشک یا هر کارشناسی، جز در موردی که حکم به جواز آن شد حرام می باشد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء

میزان حرج مجوز سقط

۴. با توجه به دشواری‌های تشخیص مصداق تحقق یا عدم تحقق عنوان حرج در فتاوی مراجع محترم تقلید در خصوص اجازه «اسقاط حرجی جنین ناهنجار قبل از ولوج روح» و با توجه به اینکه سطح دشوارپنداری در بشر امروز در اثر رفاه زدگی بسیار متفاوت شده است، مستدعی است در خصوص معیار میزان حرجی که متناسب با جواز شرعی اسقاط و قتل جنین برای مادر و پزشک و کادر درمان باشد، راهنمایی فرمایید.

آیت الله سبحانی مد ظله العالی

چنانچه قبلاً بیان شد در هیچ صورتی قتل جنین به جهت حرجی بودن نگهداری وی جایز نیست.

چنانکه قبلاً بیان شد در هیچ صورتی قتل جنین به جهت حرجی بودن نگهداری وی جایز نیست.

۹۹/۲/۲۸
۱۳۱۲۸
مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران

آیت الله سیستانی مد ظله العالی

جواز سقط جنین قبل از ولوج روح در موردی است که ابتلای جنین به بیماری مذکور قطعی و تحقق حرج بر اثر تولّد فرزند و نگهداری آن برای مادر نیز حتمی باشد، و مظنه حرج در این مورد کافی نیست و باید معلوم باشد که وضعیت جنین به گونه ای است که تعامل با آن برای مادر موجب مشقّت فوق العاده زیاد که معمولاً قابل تحمل نیست، می گردد.

جواز سقط جنین قبل از ولوج روح در موردی است که ابتلای جنین به بیماری مذکور قطعی و تحقق حرج بر اثر تولّد فرزند و نگهداری آن برای مادر نیز حتمی باشد، و مظنه حرج در این مورد کافی نیست و باید معلوم باشد که وضعیت جنین به گونه ای است که تعامل با آن برای مادر موجب مشقّت فوق العاده زیاد که معمولاً قابل تحمل نیست می گردد.

۴۱۵
۹۹/۸/۱۵
استفتاءات و فتاوی
مرکز تخصصی سبب‌یابی و درمان
مشقه

آیت الله شبیری زنجانی مد ظله العالی

معیار جواز سقط - قبل از ولوج روح - در نظر معظم له اضطرار و استیصال است نه

حرج.

معیار جواز سقط - قبل از ولوج روح - در نظر معظم له اضطرار و استیصال است نه حرج.

آیت الله صافی گلپایگانی مد ظله العالی

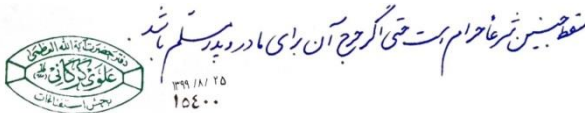
در فرض سؤال، حرج مذکور مجوز اسقاط و قتل جنین برای مادر و پزشک و کادر

درمان نمی باشد.

در فرض سؤال حرج مذکور مجوز اسقاط و قتل جنین برای مادر و پزشک و کادر درمان نمی باشد.

آیت الله علوی گرگانی مد ظله العالی

سقط جنین شرعاً حرام است حتی اگر حرج آن برای مادر و پدر مسلم باشد.

آیت الله مکارم شیرازی مد ظله العالی

منظور از حرج در این گونه موارد، مشقت بسیار شدید است که عرف آن را تصدیق

کند.

منظور از حرج در این گونه موارد، مشقت بسیار شدید است که عرف آن را

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اسقاط جنین در هیچ حال، حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جایز نیست.

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جایز نیست.

۱۳۹۹/۱۰/۸

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

سقط جنین، حرام می باشد و استثنائی ندارد مگر اینکه مانند جنین در رحم برای مادر خطر جانی (مرگ) داشته باشد که در این صورت چنانچه روح در جنین دمیده نشده، سقط جایز است و حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد و تجویز سقط جنین به وسیله پزشک یا هر کارشناسی، جز در موردی که حکم به جواز آن شد حرام می باشد.

جنوباً

سقط جنین، حرام می باشد و استثنائی ندارد مگر اینکه مانند جنین در رحم برای مادر خطر جانی (مرگ) داشته باشد که در این صورت چنانچه روح در جنین دمیده نشده، سقط جایز است و حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد و تجویز سقط جنین به وسیله پزشک یا هر کارشناسی جز در موردی که حکم به جواز آن شد، حرام می باشد.

بیماری‌های موجب حرج مجوز سقط جنین

۵. مستدعی است بفرمایید:

الف) آیا نواقصی از جنین که زمینه‌ساز مشکلاتی باشند همچون: شب کوری و کاهش دید برای جنین،^۱ اختلال در تشکیل بخشی از استخوان پا^۲ و یا بیماری‌هایی که احتمال ایجاد نابینایی برای جنین ایجاد می‌کند،^۳ می‌تواند موجب حرج بر مادر تلقی شود و پزشک بر این اساس، قبل از ولوج روح، اقدام به اسقاط و قتل آن نماید؟

ب) با توجه به اینکه این بیماری‌ها در فهرست بیماری‌های از جنین که جواز اسقاط دارد آمده است، آیا برای پزشک شرعاً جایز است به اسقاط و قتل جنینی که دارای چنین نواقصی است، قبل از ولوج روح اقدام نماید؟

^۱ - مقصود، بیماری رتینیت پیگمنتوزا است که توصیف آن چنین بیان شده است: دسته‌ای از بیماری‌های چشمی که در آن بخشی از سلول‌های شبکیه درگیر هستند و شایع‌ترین دلیل شب‌کوری است. ورم رنکیزه‌ای شبکیه نام عمومی گروهی از بیماری‌های عمدتاً وراثتی است که با از میان رفتن تدریجی پاسخ شبکیه، کاهیدگی شبکیه و نازک شدن رگ‌های آن و تجمع رنکیزه‌ها و محدود شدن میدان بینایی همراه است. در مراحل اولیه فرد در شب دچار مشکل می‌شود و با پیشرفت بیماری دید فرد در روز هم کاهش می‌یابد. علت کاهش دید زوال تدریجی گیرنده‌های نوری شبکیه است. در حال حاضر روی درمان‌های آینده نگر، همچون سلول‌های بنیادی، استفاده از مکمل‌ها، استفاده از دارو کار می‌شود اما درمان قطعی ندارد.

^۲ - مقصود، نوعی از بیماری همی ملیا است.

^۳ - همچون بیماری رتینوبلاستوما و گلوکوم مادرزادی که ممکن است به تدریج یا در روند درمان منجر به نابینایی شود اما اساساً خود این بیماری‌ها، مساوی نابینایی نیستند.

آیت الله سبحانی مد ظله العالی

الف و ب) سقط جنین تنها در صورتی جایز است که بقاء وی موجب خطر جانی برای

مادر باشد. سقط جنین تنها در صورتی جائز است که بقاء وی موجب خطر جانی برای مادر باشد.

میلاد
مجلس
الاستفتاء
العلی
۹۹/۹/۲۴
۱۳۱۲۸

آیت الله سیستانی مد ظله العالی

جواز سقط جنین قبل از ولوج روح در موردی است که ابتلای جنین به بیماری مذکور قطعی و تحقق حرج بر اثر تولّد فرزند و نگهداری آن برای مادر نیز حتمی باشد، و مظنه حرج در این مورد کافی نیست و باید معلوم باشد که وضعیت جنین به گونه ای است که تعامل با آن برای مادر موجب مشقت فوق العاده زیاد که معمولاً قابل تحمل نیست، می گردد.

جواز سقط جنین قبل از ولوج روح در موردی است که ابتلای جنین به بیماری مذکور قطعی و تحقق حرج بر اثر تولّد فرزند و نگهداری آن برای مادر نیز حتمی باشد، و مظنه حرج در این مورد کافی نیست و باید معلوم باشد که وضعیت جنین به گونه ای است که تعامل با آن برای مادر موجب مشقت فوق العاده زیاد که معمولاً قابل تحمل نیست می گردد.

۴۱۵
۹۹/۱۰/۱۵

آیت الله شبیری زنجانی مد ظله العالی

معیار جواز سقط - قبل از ولوج روح - در نظر معظم له اضطرار و استیصال است نه

حرج.

معیار جواز سقط - قبل از ولوج روح - در نظر معظم له اضطرار و استیصال است نه حرج.

آیت الله صافی گلپایگانی مد ظله العالی

الف وب) در هر دو مورد ذکر شده برای پزشک مجوزی برای سقط نیست و در

صورت اسقاط علاوه بر معصیت دیه بر مباشر سقط لازم خواهد شد.

الف و ب- در هر دو مورد ذکر شده برای پزشک مجوزی برای سقط نیست و در صورت اسقاط علاوه بر معصیت دیه بر مباشر سقط لازم خواهد شد.

آیت الله علوی گرگانی مد ظله العالی

الف) سقط جنین حرام است حتی اگر موجب این گونه بیماری و حرج برای پدر و

مادر باشد.

ب) بر پزشک اسقاط چنین جنینی حرام است حتی اگر وجود بیماری جنین مسلم

باشد.

الف، سقط جنین حرام است حتی اگر موجب اینگونه بیماری و حرج برای پدر و مادر باشد.
ب: بر پزشک اسقاط چنین جنینی حرام است حتی اگر وجود بیماری جنین مسلم باشد.

آیت الله مکارم شیرازی مد ظله العالی

الف و ب) موارد مختلف است: گاه ممکن است موجب حرج شدید شود و مجوز سقط قبل از ولوج روح باشد و گاه ممکن است در این حد نباشد و سقط جایز نیست.

الف - موارد مختلف است: گاه ممکن است موجب حرج شدید شود و مجوز سقط قبل از ولوج روح باشد و گاه ممکن است در این حد نباشد و سقط جایز نیست.

۹۹۰۶۰۲۲
۶۵۰۸۰۸

ب - از جواب بالا معلوم شد.

آیت الله نوری همدانی مد ظله العالی

اسقاط جنین در هیچ حال، حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جایز نیست.

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جایز نیست.

۱۳۹۹/۱۰/۸

آیت الله وحید خراسانی مد ظله العالی

سقط جنین، حرام می باشد و استثنائی ندارد مگر اینکه مانند جنین در رحم برای مادر خطر جانی (مرگ) داشته باشد که در این صورت چنانچه روح در جنین دمیده نشده، سقط جایز است و حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد و تجویز سقط جنین به وسیله پزشک یا هر کارشناسی، جز در موردی که حکم به جواز آن شد حرام می باشد.

جنیناً

سقط جنین، حرام می باشد و استثنائی ندارد مگر اینکه مانند جنین در رحم برای مادر خطر جانی (مرگ) داشته باشد که در این صورت چنانچه روح در جنین دمیده نشده، سقط جایز است و حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد و تجویز سقط جنین به

وسیله پزشک یا هر کارشناسی جز در موردی که حکم به جواز آن شد، حرام می باشد.

احتمال خطای تشخیص سن جنین و لزوم احتیاط در این مورد

ع. تشخیص سن بارداری و سن جنین، در دو روش متداول پزشکی، دچار خطاهایی است: در روش اول، از ثبت آخرین قاعدگی مادر، آغاز لقاح را دو هفته بعد از شروع اولین روز قاعدگی در نظر می گیرند. این محاسبه، غالبی است و ممکن است در فاصله کمتری از قاعدگی (مثلاً ۷ روز بعد از قاعدگی)، لقاح صورت گرفته باشد. در روش دوم، از طریق ویژگی های جنین که با سونوگرافی اندازه گیری شده، نوعی تخمین در تشخیص بر اساس میانگین های آماری جنین شناسی رخ می دهد که در سه ماهه ی اول تا یک هفته و در سه ماهه ی دوم تا دو هفته می تواند دارای خطای تشخیصی باشد.

با توجه به این خطاها، لطفاً بفرمایید که آیا ضرورتی برای در نظر گرفتن زمانی احتیاطی برای «اسقاط و قتل عمدی جنین دارای ناهنجاری به دلیل حرج مادر» وجود دارد تا اطمینان کافی از واقع نشدن اسقاط بعد از ولوج روح حاصل شود؟

آیت الله سبحانی رحمته الله علیه

تعیین سن جنین با شهادت دو نفر اهل خبره مورد وثوق ممکن است و در صورت شک در سونوگرافی یا آزمایش های دیگر که احتمال خطاء در آن است نمی تواند شرعاً مورد استناد واقع شود.

تعیین سن جنین با شهادت دو نفر اهل خبره مورد وثوق ممکن است و در صورت شک در سونوگرافی یا

آیت الله سبحانی رحمته الله علیه در آن است نمی تواند شرعاً مورد استناد واقع شود.

زمان ولوج روح، چهار ماهگی است و تا قبل از آن، چنانچه ادامه ی حمل موجب اضطراب و استیصال و نه حرج - باشد سقط جایز است هر چند اندام ها کاملاً تشکیل شده

باشد. مبدأ سن جنین، زمان انعقاد نطفه است. نسبت به زمان مشکوک در تعیین سن جنین، بنابر عدم ولوج روح گذاشته می شود.

زمان ولوج روح، چهار ماهگی است و تا قبل از آن، چنانچه ادامه ی حمل، موجب اضطراب و استیصال - و نه حرج - باشد سقط جایز است هر چند اندامها کاملاً تشکیل شده باشد. مبدأ سن جنین، زمان انعقاد نطفه است. نسبت به زمان مشکوک در تعیین سن جنین، بنابر عدم ولوج روح گذاشته می شود.

۱۴۹۲۲
۹۹/۱۰/۶

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

در فرض مسأله اسقاط ولو قبل از ولوج روح در جنین جایز نیست.

در فرض مسئله اسقاط ولو قبل از ولوج روح در جنین جایز نیست.

۷۹۰
۹۹/۹/۲۷

آیت الله علوی گرگانی رحمته الله علیه

اسقاط جنین به بهانه حرج مادر شرعاً حرام است، لذا در هیچ حالتی نباید اقدام به

سقط جنین شود مگر در موردی که تشخیص قطعی داده شود جان مادر در خطر مرگ

قرار دارد.

اسقاط جنین بهانه حرج مادر شرعاً حرام است، لذا در هیچ حالتی نباید اقدام به سقط جنین نمود

۱۳۹۹/۸/۲۵
۱۵۴۰۰

آیت الله مکارم شیرازی مد ظله العالی

در صورتی که این خطاها واقعاً امکان پذیر باشد، مجوزی برای سقط جنین نیست.

در صورتی که این خطاها واقعاً امکان پذیر باشد، مجوزی برای سقط جنین نیست.

آیت الله نوری همدانی مد ظله العالی

اسقاط جنین در هیچ حال، حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست.

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست.

آیت الله وحید خراسانی مد ظله العالی

الف و ب) سقط جنین، حرام می باشد و حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی-

باشد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء

سقط جنین ناهنجار با احتمال خطا در تشخیص

۷. اگر برخی از ناهنجاری‌های جنین، موجب حرج مادر دانسته شود اما در حال حاضر ابزارها برای تشخیص این دسته از ناهنجاری‌ها (سونوگرافی آنومالی اسکن)، برای مثال، حدود ۹ درصد خطای تشخیصی داشته باشند، مستدعی است بفرمایید:

(الف) آیا بر اساس این تشخیص غیریقینی، می‌توان قبل از ولوج روح، به اسقاط و قتل جنین اقدام کرد؟

(ب) با توجه به این مطلب که قدرت تشخیصی روش‌های مختلف، متفاوت است، چه میزان از درصد خطا برای روش‌های تشخیصی مختلف جهت صدور مجوز شرعی اسقاط و قتل جنین قبل از ولوج روح به دلیل حرج مادر قابل قبول می‌باشد؟

آیت الله سبحانی مد ظله العالی

در تمام موارد، گفته شد سقط جنین به جهت نقص جسمی جنین در صورتی که قابلیت انسان شدن را داشته باشد (جایز نیست).

در تمام موارد گفته شد سقط جنین به جهت نقص جسمی جنین در صورتی که قابلیت انسان شدن را داشته باشد.

۹۹/۹/۲۴
۱۳۱۲۸
مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران

آیت الله سیستانی مد ظله العالی

جواز سقط جنین قبل از ولوج روح در موردی است که ابتلای جنین به بیماری مذکور قطعی و تحقق حرج بر اثر تولد فرزند و نگهداری آن برای مادر نیز حتمی باشد.

جواز سقط جنین قبل از ولوج روح در موردی است که ابتلای جنین به بیماری مذکور قطعی و تحقق حرج

۴۱۵
۹۹/۸/۱۵
مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران

بر اثر تولد فرزند و نگهداری آن برای مادر نیز حتمی باشد.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

الف) در فرض سؤال، اقدام به اسقاط و قتل جنین جایز نیست.

ب) در هیچ صورت از روش‌های مختلف، مجوزی برای اسقاط و قتل جنین قبل از

ولوج روح نیست.

الف - در فرض سؤال اقدام به اسقاط و قتل جنین جایز نیست.

ب - در هیچ صورت از روش‌های مختلف، مجوزی برای اسقاط و قتل جنین قبل از ولوج روح نیست.

۷۹۰
۹۹/۸/۲۴

آیت الله علوی گرگانی رحمته الله علیه

الف) اسقاط جنین حرام است حتی قبل از ولوج روح.

ب) چون اصل اسقاط جنین حتی با فرض حرج مادر حرام است، لذا ملاک درصد خطا

موضوعیت ندارد.

الف - اسقاط جنین حرام است حتی قبل از ولوج روح.

ب - چون اصل اسقاط جنین حتی با فرض حرج مادر حرام است لذا ملاک درصد خطا

موضوعیت ندارد.

۳۹۹ / ۸ / ۲۵
۱۵۴۰۰

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

الف) اگر تشخیص متعارف باشد و عرف خطای آن را نادیده بگیرد، مانعی ندارد، والا

جایز نیست.

ب) میزان، حکم عرف در این گونه موارد است که آیا این مقدار تشخیص کافی بوده

یا نه.

الف - اگر تشخیص متعارف باشد عرف خطای آن را نادیده بگیرد، مانعی ندارد، والا جایز نیست.

ب - میزان، حکم عرف در این گونه موارد است که آیا این مقدار تشخیص کافی بوده یا نه.

۹۹۰۹-۲۲
۷۵۰۸۰۸

آیت الله نوری همدانی مد ظله العالی

اسقاط جنین در هیچ حال، حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست.

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست.

۱۳۹۹/۱۰/۸

آیت الله وحید خراسانی مد ظله العالی

الف و ب) سقط جنین، حرام می باشد و حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء

غربالگری و دادن اطلاعات ژنتیکی جنین ها به کشور بیگانه

۸. برخی از آزمایشگاه ها برای تشخیص نقص جسمی و یا ناهنجاری جنین با هدف اسقاط و قتل این جنین ها، نمونه برداری آمنیوسنتز یا سی وی اس انجام شده را به کشورهای بیگانه و غیر مسلمان می فرستند. نتایج اعلامی این آزمایشگاه ها برای اسقاط یا عدم اسقاط جنین مسلمین، مبنا قرار می گیرد. با توجه به امکان سوء استفاده از اطلاعات ژنتیکی مسلمانان و امکان مدیریت شدن اسقاط جنین های مسلمین از سوی کشور بیگانه و کفر، آیا این عمل جایز است؟

آیت الله سبحانی مد ظله العالی

در تمام موارد گفته شد سقط جنین به جهت نقص جسمی جنین در صورتی که قابلیت انسان شدن را داشته باشد، (جایز نیست).

در تمام موارد گفته شد سقط جنین به جهت نقص جسمی جنین در صورتی که قابلیت انسان شدن را داشته باشد.

آیت الله صافی گلپایگانی مد ظله العالی

نتایج آزمایش آزمایشگاه های مذکور اعتبار شرعی ندارد و مجوز برای اسقاط جنین

نیست.

نتایج آزمایشگاه های مذکور اعتبار شرعی ندارد و مجوز برای اسقاط جنین نیست.

۷۹۰
۹۹/۹/۲۶

آیت الله علوی گرگانی مد ظله العالی

هرگونه اتکاء و اعتماد به کشورها و مؤسسات غیراسلامی و کفار که موجب به خطر

افتادن مسلمین یا سوء استفاده دشمنان شود شرعاً جایز نیست.

برگرفته از اعتمادیه کشور، مؤسسات غیراسلامی و کفار که موجب به خطر افتادن مسلمین یا سوء استفاده دشمنان شود شرعاً جایز نیست.

آیت الله مکارم شیرازی مد ظله العالی

این گونه آزمایش ها نمی تواند معیار سقط جنین گردد.

این گونه آزمایش ها نمی تواند معیار سقط جنین گردد.

۹۹۹۰۲۲
۶۵۰۸۰۸

آیت الله نوری همدانی مد ظله العالی

اسقاط جنین در هیچ حال، حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست.

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست.

۱۳۹۹/۱۰/۸

آیت الله وحید خراسانی مد ظله العالی

خرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد و انجام کارهایی که موجب به خطر افتادن جنین شود حرام می باشد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء

اقدام به غربالگری و سقط جنین بر اثر آن

۹. هدف از آزمایشات غربالگری جنین، درمان نیست؛ بلکه برای تشخیص بیماری جنین و اعلام آن و تصمیم‌گیری درباره اسقاط و قتل جنین به کار برده می‌شود. اعلام خطر ابتلای جنین به بیماری بعد از آزمایشات مرحله اول (مثلاً احتمال ۱ به ۲۵۰ یا ۱ به ۱۰۰۰) موجب ترس و وحشت و آسیب روحی مادر شده، برخی مادران را نیز به سوی اسقاط و قتل جنین، بدون بررسی در مراحل بعدی غربالگری سوق می‌دهد. مشکل دیگر، این است که زمینه را برای اسقاط و قتل جنین بعد از ۴ ماهگی به صورت غیرقانونی در صورت نرسیدن پاسخ آزمایشات به زمان قانونی (قبل از ۴ ماهگی) فراهم می‌کند. تعیین برخی بیماری‌های جنین به عنوان خرج‌های نوعی نیز افراد را به سوی خرج‌پنداری و در نتیجه تأیید اسقاط و قتل جنین سوق می‌دهد. از سوی دیگر، نمونه‌برداری آمنیوستز و یا سی‌وی‌اس نیز تهاجمی است و در طی این عملیات نمونه‌برداری، یک جنین سالم در هر ۵۰، ۱۰۰ و گاه ۲۰۰ جنین (بر اساس یافته‌های مختلف)، اسقاط می‌گردد و به قتل می‌رسد. مستدعی است بفرمایید:

الف) با توجه به چنین شرایطی، آیا پزشک می‌تواند مادر باردار را به غربالگری مذکور توصیه کند و یا آن را پیشنهاد دهد؟

ب) آیا بر پزشک جایز است در انجام آزمایشات تهاجمی مذکور یا انجام عمل اسقاط و قتل جنین در شرایط مذکور، قبل از چهار ماهگی آن مشارکت کند؟

ج) در صورت مشارکت پزشک در انجام آزمایشات مذکور و پیرو آن، سقط شدن جنین (اعم از اینکه جنین بیمار باشد یا سالم)، دیه آن بر عهده کیست؟

آیت الله سبحانی رحمته الله علیه

اگر خوف مرگ جنین باشد جایز نیست و در صورت آزمایش و سقط جنین، دیه بر عهده کسی است که این آزمایش را انجام می‌دهد.

اگر خوف مرگ جنین باشد جایز نیست و در صورت آزمایش و سقط جنین، دیه بر عهده کسی است که این

آزمایش را انجام می‌دهد.

۶۹۹۲۴
۱۳۱۲۸

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

(الف)

(ب) اگر خطر داشته باشد، بدون ضرورت جایز نیست.

(ج) چنانچه سقط، مستند به آن باشد دیه دارد و بر عهده مباشر است.

(ب) اگر خطر داشته باشد بدون ضرورت جایز نیست.

(ج) چنانچه سقط، مستند به آن باشد دیه دارد و بر عهده ای مباشر است.

۱۴۹۲

۹۹/۱۰/۹۹

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

(الف) در فرض سؤال توصیه و یا پیشنهاد پزشک برای اسقاط جنین جایز نیست.

(ب) جایز نیست

(ج) دیه بر عهده مباشر سقط و قتل است

(الف) در فرض سؤال توصیه یا پیشنهاد پزشک برای اسقاط جنین جایز نیست.

(ب) جایز نیست.

۷۹/۲

۹۹/۹/۹۹

(ج) دیه بر عهده مباشر سقط و قتل است.

آیت الله علوی گرگانی رحمته الله علیه

(الف و ب) چون اسقاط جنین مطلقاً حرام است حتی با فرض احراز ناهنجاری در جنین، لذا توصیه به غربالگری جهت کشف ناهنجاری و سقط آن یا ایجاد اضطراب در مادر بدون امکان درمان جنین مذموم و ناپسند است و اگر پزشک بداند با این عمل موجبات سقط غیرقانونی جنین را فراهم می آورد توصیه او شرعاً حرام خواهد بود و اگر احتمال دهد موجب سقط جنین سالم می شود قطعاً حرام خواهد بود.

(ج) اگر غربالگری ضرورت شرعی نداشته باشد و احتمال سقط جنین نیز برود، انجام غربالگری حرام خواهد بود و در نتیجه اگر سقط جنین محقق شود، دیه بر عهده پزشک خواهد بود.

الف. ب. چنانچه سقط جنین مستند به آن باشد دیه دارد و بر عهده مباشر است. (ب) اگر خطر داشته باشد بدون ضرورت جایز نیست. (ج) چنانچه سقط، مستند به آن باشد دیه دارد و بر عهده ای مباشر است.

۱۳۹۹/۱۰/۲۵

۱۴۰۰/۰۴/۰۱

آیت الله مکارم شیرازی مد ظله العالی

الف) در صورتی که پزشک تشخیص دهد که مادر به عسر و حرج شدید گرفتار می‌شود و قبل از ۴ ماهگی باشد، مانعی ندارد.

ب) بر عهده کسی که آن را ساقط کرده و مادر است که خود را در اختیار گذاشته است و دیه ۵۰-۵۰ تقسیم می‌شود.

الف - در موردی که پزشک تشخیص دهد که مادر به عسر و حرج شدید گرفتار می‌شود، قبل از ۴ ماهگی باشد،

مانعی ندارد.

ب - بر عهده کسی که آن را ساقط کرده و مادر است که خود را در اختیار گذاشته است و

دیه ۵۰ - ۵۰ تقسیم می‌شود.

آیت الله نوری همدانی مد ظله العالی

اسقاط جنین در هیچ حال، حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جایز نیست.

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جایز نیست.

۱۳۹۹/۱۰/۸

آیت الله وحید خراسانی مد ظله العالی

حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی‌باشد و تجویز سقط جنین به وسیله پزشک یا هر کارشناسی حرام می‌باشد و بر متصدی سقط، دیه ثابت است و انجام کارهایی که موجب به خطر افتادن جنین شود حرام می‌باشد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء

اقدام به غربالگری مرحله اول با علم به اسقاط غیرقانونی برخی جنین‌ها قبل از قطعی شدن نتایج

۱۰. در مرحله اول غربالگری که دارای ضریب خطای بالای تشخیصی است، عده قابل توجهی از جنین‌های مادران باردار، مشکوک به ناهنجاری تشخیص داده شده و به مرحله دوم غربالگری ارجاع داده می‌شوند. در صورتی که روشن باشد بخش قابل توجهی از ارجاع‌شدگان به مرحله بعد، به دلیل وحشت و اضطراب روانی (در اثر متوجه شدن احتمال ناهنجاری و نیز هزینه‌های سنگین مالی مرحله‌های بعد)، بدون مراجعه برای تشخیص تکمیلی، اقدام به اسقاط غیرقانونی و قتل جنین خود می‌کنند که در اکثر موارد واقعاً سالم می‌باشند، مستدعی است بفرمایید:

آیا مشارکت یا معاونت (و همکاری) پزشک، ماما و کارشناس بهداشت و مانند آن در جنین روندی شرعاً جایز است یا خیر؟

آیت الله سبحانی مد ظله العالی

ایجاد خوف و ترس بدون تبیین خطای بالای تشخیص جایز نیست.

ایجاد خوف و ترس بدون تبیین خطای بالای تشخیص جایز نیست.

۹۹۹۶۲۴
۱۳۱۲۸
مجلس استفتائات
معاونت حقوقی

آیت الله صافی گلپایگانی مد ظله العالی

جایز نیست

جایز نیست.

۷۹۰
۹۹/۶/۲۴
مجلس استفتائات
معاونت حقوقی

آیت الله علوی گرگانی مد ظله العالی

با توجه به حرمت سقط جنین حتی با وجود ناهنجاری در جنین و ایجاد وحشت در مادران ارجاع به مراحل بعدی غربالگری شرعاً ضرورت ندارد و مذموم است و اگر

بدانند این کار موجب سقط جنین توسط مادران می شود ارجاع دادن آنها شرعاً حرام است.

بازجه حرمت سقط جنین حتی با وجود نابجاری در جنین ایجاد حرمت در مادران ارجاع به مراحل بعدی
غالباً کسی شرعاً ضرورت ندارد و مذکور است اگر باند این کار موجب سقط جنین توسط مادران می شود

ارجاع دادن آنها شرعاً حرام است
۱۳۹۹ / ۸ / ۲۵
۱۵۴۰۰

آیت الله مکارم شیرازی مد ظله العالی

در فرض سؤال، شرعاً جایز نیست و دیه بر عهده کسانی است که در این کار دخالت داشته اند.

در فرض سؤال، شرعاً جایز نیست و دیه بر عهده کسانی است که در این

کار دخالت داشته اند.
۹۹۰۹۰۲۲
۶۵۰۸۰۸

آیت الله وحید خراسانی مد ظله العالی

انجام کارهایی که موجب به خطر افتادن جنین شود حرام می باشد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء

حکم غربالگری با توجه به تهاجمی بودن آن

۱۱. در آزمایشات غربالگری به منظور اسقاط جنین‌های ناقص، نمونه‌برداری از ماده آمنیوتیک داخل رحم (آمنیوسنتز) و نیز نمونه‌برداری از پرزهای جنینی (سی وی اس) انجام می‌شود. این آزمایشات، تهاجمی محسوب شده و به خودی خود موجب می‌شود که در هر پنجاه یا صد یا دویست آزمایش بر روی مادرانی که جنین مشکوک به نقایص مادرزادی دارند، یک جنین (که در بسیاری از موارد، سالم می‌باشد) به قتل برسد و اسقاط شود. مستدعی است بفرماید:

(الف) آیا انجام چنین آزمایشاتی که جان برخی از جنین‌های سالم را به شرح فوق می‌گیرد، با هدف تشخیص جنین ناهنجار و اسقاط آن به دلیل حرجی بودن برای پدر یا مادر، جایز است یا خیر؟

(ب) چه نوع از بیماری‌های مادرزادی جنین و چه مقدار شک به وجود آنها در جنین می‌تواند مجوز انجام چنین آزمایشات تهاجمی‌ای (نمونه‌برداری از ماده آمنیوتیک یا نمونه‌برداری پرزهای جنینی) با هدف تشخیص و اسقاط جنین ناهنجار به دلیل حرج پدر یا مادر باشد؟

(ج) آیا جنین‌هایی که در اثر چنین آزمایش‌های تهاجمی‌ای، به عمد یا شبه عمد یا خطا اسقاط می‌شوند، دیه دارند یا خیر؟

(د) اگر دیه دارند، آیا دیه مذکور بر عهده پزشک دستور دهنده است یا پزشکی که مباشرت به انجام فرآیند اسقاط و قتل جنین می‌نماید؟

آیت الله سبحانی رحمته الله علیه

(الف) جائز نیست

(ب) جهت اسقاط، هیچ آزمایشی جائز نیست.

(ج و د) دیه بر عهده پزشکی است که مباشرت در انجام کار را دارد.

الف: جایز نیست

ب: جهت اسقاط، هیچ آزمایشی جایز نیست.

آیت الله شبیری زنجانی مد ظله العالی

اگر خطر داشته باشد بدون ضرورت جایز نیست.

چنانچه سقط مستند به آن باشد دیه دارد و بر عهده‌ی مباشر است.
اگر خطر داشته باشد بدون ضرورت جایز نیست.

چنانچه سقط، مستند به آن باشد دیه دارد و بر عهده‌ی مباشر است.

آیت الله صافی گلپایگانی مد ظله العالی

الف) جایز نیست و چنانچه موجب سقط جنین شود موجب دیه است.

ب) هیچ یک از موارد مذکور مجوز انجام آزمایشات مزبور با هدف تشخیص و

اسقاط جنین نیست.

ج) بلی دیه دارد

د) دیه به عهده مباشر اسقاط و قتل است

الف- جایز نیست و چنانچه موجب سقط جنین شود موجب دیه است.

ب- هیچ یک از امور مذکور مجوز انجام آزمایشات مزبور با هدف تشخیص و اسقاط جنین نیست.

ج- بلی دیه دارد.

د- دیه به عهده مباشر اسقاط و قتل است.

آیت الله علوی گرگانی مد ظله العالی

الف) با فرض مذکور و حرمت اسقاط جنین به طور مطلق و احتمال سقط جنین سالم،

اینگونه آزمایشات شرعاً جایز نیست

ب) هرگونه آزمایشی به قصد سقط جنین بدون امکان درمان جنین شرعاً جایز نیست.

ج) در صورت عدم ضرورت شرعی غربالگری و باتوجه به حرمت سقط جنین، مطلقاً

دیه ثابت خواهد بود.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعة الزهراء

عدم اطلاع رسانی ابتلای جنین به سندرم توسط پزشک

۱۲. پزشک، بر اساس آزمایشات انجام شده، متوجه مبتلا بودن جنین به سندرم داون شده است اما به دلیل احتمال منجر شدن این اطلاع رسانی به اسقاط و قتل جنین، به خانواده وی اطلاع نداده است. آیا می توان وی را ضامن همه هزینه ها و مخارج زندگی نوزاد متولد شده با سندرم داون به صورت مادام العمر دانست؟

آیت الله سبحانی مد ظله العالی

ضامن نیست

ضامن نیست
۱۶۰۱/۴
۱۳۱۵/۶

آیت الله سیستانی مد ظله العالی

در فرض سؤال، خیر

در فرض سؤال خیر

۴۱۵
۹۹/۱۰/۱۵

آیت الله شبیری زنجانی مد ظله العالی

خیر.

خیر.

۱۴۹۲۲
۹۹/۱۰/۶

آیت الله صافی گلپایگانی مد ظله العالی

در مورد سؤال پزشک ضامن نیست.

در مورد سؤال پزشک ضامن نیست.

۱۴۹
۹۹/۱۰/۶

آیت الله علوی گرگانی مد ظله العالی

سقط جنین حرام است و پزشک ضامن هزینه های نوزاد نمی باشد.

سقط جنین حرام است و پزشک ضامن هزینه های نوزاد نمی باشد.

۳۹۹/۱۰/۲۵
۱۵۴۰۰

آیت الله مکارم شیرازی مد ظله العالی

در این گونه موارد پزشک ضامن نیست، مگر اینکه اطلاع دهد که جنین سالم است.

در این گونه موارد پزشک ضامن نیست، مگر اینکه اطلاع دهد که جنین

۹۹۰۶۰۲۲
۶۵۰۸۰۸

الزام زنان باردار به انجام غربالگری

۱۳. با توجه به اینکه غربالگری، فرآیندی درمانی نبوده و تنها برای اسقاط و قتل جنین‌های دارای نقص استفاده شده و در عمل نیز منجر به اسقاط و قتل جنین‌های قابل توجهی (به دلیل ایجاد هراس از احتمال‌های پایین ناهنجاری) می‌شود و نیز در طی خود این فرآیند، برخی از جنین‌های سالم نیز سقط شده و به قتل می‌رسند، مستدعی است بفرمایید:

الف) آیا می‌توان پزشک یا ماما یا کادر بهداشت و درمان را ملزم به سوق دادن مادران باردار به سوی غربالگری جنین نمود؟
 ب) اگر سوق دادن کادر درمان و بهداشت به سوی غربالگری، منجر به اسقاط و قتل جنین شود و نقش آن، اقوی از مباشر باشد یا موجب اغراء به جهل شود، دیه آن بر عهده کیست؟

آیت الله سبحانی مد ظله العالی

الف) جائز نیست.

ب) بر عهده مباشر است.

الف) جائز نیست
 ب) بر عهده مباشر است
 ۹۶/۱/۴
 ۱۳۱۵۶

آیت الله صافی گلپایگانی مد ظله العالی

الف) الزام به امر مذکور جایز نیست.

ب) دیه بر عهده مباشر اسقاط و قتل است.

الف - الزام بر مامان مذکور جایز نیست.
 ب - زید بر عهده مباشر اسقاط و قتل است.

 ۹۶/۱/۴
 ۱۳۱۵۶

آیت الله علوی گرگانی مد ظله العالی

الف) با فرض مذکور اجبار والدین یا تشویق آنان به غربالگری شرعاً حرام است.

ب) اگر کادر درمان، مادر باردار را اجبار به غربالگری کنند به گونه‌ای که عرفاً مسبب اقوی از مباشر باشد دیه بر عهده پزشک اجبار کننده است و الاً صرف تشویق و اغراء به جهل، موجب تعلق دیه بر پزشک نیست، گرچه تشویق پزشک با فرض مذکور در سؤال شرعاً حرام است.

الف، با فرض نکردن اجبار والدین یا تشویق آنان به غربالگری شرعاً حرام است.
ب، اگر کادر درمان مادر باردار را اجبار به غربالگری کند به گونه‌ای که عرفاً مسبب اقوی از مباشر باشد دیه بر عهده پزشک اجبار کننده است و الاً صرف تشویق و اغراء به جهل بر حسب تعلق دیه بر پزشک نیست گرچه تشویق پزشک با فرض مذکور در سؤال شرعاً حرام است.

۳۹۹ / ۸ / ۲۵
۱۵۴۰۰

آیت الله مکارم شیرازی مد ظله العالی

الف) ضرورتی ندارد.

الف — ضرورتی ندارد.
ب — دیه بر عهده مباشر و مادر است.

ب) دیه بر عهده مباشر و مادر است.

۹۹۰۹۰۲۲
۶۵۰۸۰۸

آیت الله وحید خراسانی مد ظله العالی

حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی‌باشد و تجویز سقط جنین به وسیله پزشک یا هر کارشناسی حرام می‌باشد و بر متصدی سقط، دیه ثابت است و انجام کارهایی که موجب به خطر افتادن جنین شود حرام می‌باشد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء

زمان ولوج روح در جنین

۱۴. در اقوال جمع کثیری از فقها از جمله شیخ انصاری (رحمهم الله)، حرکتهای اختیاری جنین، به عنوان اماره‌ای بر ولوج روح در نظر گرفته شده و امکان ولوج روح در دو ماهگی و کمتر مطرح شده است.^۴ برخی همچون مرحوم فاضل هندی، تجربه را مؤثر در اثبات ولوج روح دانسته^۵ و مرحوم حر عاملی، اختلاف در روایات از حیث زمان ولوج روح را حمل بر اختلاف بین جنین‌ها نموده‌اند.^۶ مرحوم همدانی، امکان ولوج روح قبل چهارماهگی را وارد دانسته و در صورت استواء عرفی خلقت قبل از چهارماهگی، احتیاط در این خصوص را لازم دانسته‌اند.^۷ در روایتی از امام صادق (ع) نیز استواء خلقت (جسم و بدن)، ملاکی برای وجوب غسل و کفن دانسته شده است.^۸ از سوی دیگر بنا بر گزارشات علم تجربی جنین‌شناسی و مشاهدات تجربی سونوگرافی، در هفته هشتم (کمتر از دو ماهگی) بعد از لقاح، استخوان‌های جنین تشکیل شده و بر روی آنها گوشت پوشانیده شده و جنین، انسانی مینیاتوری و کامل از

۴ - عبارت مرحوم شیخ چنین است: «و کأنه مبین علی ما یظهر من النبوی المحکی أنه اذا بقی اربعه اشهر ینفخ فیه الروح و تشير الیه بعض الروایات فی دیه الجنین الا أن المحکی عن الأطباء ولوج الروح قبل ذلک حتی أنه حکى عنهم أمکانه لتمام شهرین ... بل یتحقق فی شهر» (شیخ مرتضی انصاری، کتاب الطهارة، ج ۲، ص ۳۱۸)

۵ - یجب علی کلّ مسلم ... تغسیل المیت المسلم ... و إن کان سقطا له أربعة أشهر بشهادة التجربة بحیاته، و نحو قول الصادق علیه السلام فی خبر زرارة: السقط إذا تمّ له أربعة أشهر غسّل (وسائل الشیعة: ج ۲ ص ۶۹۶ ب ۱۲ من أبواب غسل المیت ح ۴) (کشف اللثام و الإیهام عن قواعد الأحکام؛ ج ۲، ص: ۲۰۴)

۶ - أقول: یُمكنُ حَمْلُ اِختِلَافِ التَّقْدِیرِینِ عَلَی اِختِلَافِ اَحْوَالِ اَلْاُجَنَّةِ (وسائل الشیعة، ج ۷، ص: ۱۴۲)

۷ - هذه الروایات - بحسب الظاهر - جاریة مجری الغالب، فیمكنُ تحقُّقُ الاستواء قبل اِکمالِ الأربعة أو بعد انقضاءها بآیام ... لکن مع ذلک کله لو فرض استواء خلقتة عرفا قبل تمام الأربعة أشهر، لا ینبغی ترک الاحتیاط فیه. (مصباح الفقیه، ج ۵، ص: ۱۵۴)

۸ - زُرْعَةُ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ السَّقْطِ إِذَا اسْتَوَتْ خَلْقَتُهُ - يَجِبُ عَلَيْهِ الْغُسْلُ وَ اللَّحْدُ وَ الْكُفْنُ قَالَ نَعَمْ - كُلُّ ذَلِكَ يَجِبُ عَلَيْهِ إِذَا اسْتَوَى. (وسائل الشیعة، ج ۲، ص: ۵۰۲)

اجزا و اندام است و دارای حرکات ارادی و اختیاری می باشد هرچند ضربه های وارد شده وی به دیواره رحم، آن قدر قدرت ندارد که قابل لمس باشد. به نظر حضرتعالی:

الف) با توجه به خصوصیات ذکر شده درباره جنین دوماهه، آیا قبل از چهار ماهگی می توان از عدم ولوج روح در جنین اطمینان داشت؟
 ب) در «اسقاط جنین به دلیل حرجی دانستن بیماری جنین برای پدر یا مادر»، آیا کامل بودن اندام جنین و حرکات ارادی او در دو ماهگی و لزوم احتیاط در قتل نفس (که همچون «قتل الناس جميعاً» است)، موجب حرمت قتل و اسقاط جنین دوماهه نمی شود؟

آیت الله سبحانی رحمته الله علیه

الف و ب) معیار ولوج روح در روایات، تکمیل چهار ماهگی است که این اماره شرعیه است ولی اگر در موردی ثابت شود که قبل از چهارماهگی کودک، قوه شنوایی و بینایی پیدا کرده و اعضاء و جوارحش مرتب شده در آن صورت، ولوج روح ثابت می شود.

بسم الله الرحمن الرحیم
 در روایات، تکمیل چهار ماهگی است که این اماره شرعیه است
 ولی اگر در موردی ثابت شود که قبل از چهارماهگی، کودک، قوه شنوایی
 و بینایی پیدا کرده و اعضاء و جوارحش مرتب شده در آن صورت، ولوج روح ثابت می شود.

بسم الله الرحمن الرحیم
 ۱۳۸۶
 دفتر حضرت
 آیت الله سبحانی

آیت الله شبیری رحمته الله علیه زنجان

زمان ولوج روح، چهار ماهگی است و تا قبل از آن، چنانچه ادامه ی حمل، موجب اضطرار و استیصال - نه حرج - باشد، سقط جایز است هرچند اندامها کاملاً تشکیل شده باشد. مبدأ سن جنین، زمان انعقاد نطفه است. نسبت به زمان مشکوک در تعیین سن جنین، بنابر عدم ولوج روح گذاشته می شود.

زمان ولوج روح، چهارماهگی است و تا قبل از آن، چنانچه ادامه ی حمل، موجب اضطرار و استیصال - نه حرج - باشد سقط جایز است هرچند اندامها کاملاً تشکیل شده باشد. مبدأ سن جنین، زمان انعقاد نطفه است. نسبت به زمان مشکوک در تعیین سن جنین، بنابر عدم ولوج روح گذاشته می شود.

آیت الله صافی گلپایگانی مد ظله العالی

الف و ب) در هر دو صورت چه قبل از ولوج روح و چه بعد از ولوج روح، اسقاط و قتل جنین حرام و موجب دیه است.

الف و ب- در هر دو صورت چه قبل از ولوج روح و چه بعد از ولوج روح اسقاط و قتل جنین حرام و موجب دیه است.

۷۹۰
۹۹/۹/۲۶

آیت الله علوی گرگانی مد ظله العالی

الف) اگر کارشناسان پزشکی تشخیص ولوج روح در نوزاد دهند، حکم به عدم ولوج روح مشکل است و باید احتیاط شود.

ب) اسقاط جنین دو ماهه حتی با فرض عدم ولوج روح شرعاً حرام است و اگر احتمال روح داده شود قطعاً حرمت ثابت خواهد بود.

الف- اگر کارشناسان پزشکی تشخیص ولوج روح در نوزاد دهند حکم به عدم ولوج روح مشکل است و باید احتیاط شود.
ب- اسقاط جنین دو ماهه حتی با فرض عدم ولوج روح شرعاً حرام است و اگر احتمال روح داده شود قطعاً حرمت ثابت خواهد بود.

۱۳۹۹/۸/۲۵
۱۵۴۰۰

آیت الله مکارم شیرازی مد ظله العالی

الف) اگر قرائن کافی برای ولوج روح باشد، می توان پذیرفت.

ب) چنانچه ثابت شود در دو ماهگی اندام کامل است و حس و حرکتی هرچند ضعیف دارد، احکام جنین چهار ماهه جاری می شود.

الف- اگر قرائن کافی برای ولوج روح باشد، می توان پذیرفت.
ب- چنانچه ثابت شود در دو ماهگی اندام کامل است و حس و حرکتی هرچند ضعیف دارد، احکام جنین چهار ماهه جاری می شود.

۹۹/۹/۲۲
۷۵۰۸۰۸

آیت الله نوری همدانی مد ظله العالی

ولوج روح در همان چهار ماهگی است؛ اسقاط آن (جنین) قبل از ولوج روح و بعد از آن جایز نیست.

ولوج روح در همان چهار ماهگی است؛ اسقاط آن قبل از ولوج روح و بعد از آن جایز نیست.

۱۳۹۹/۱۰/۸

سقط جنین پس از استواء (کامل شدن اندام) و حرکت داشتن

۱۵. در صورتی که حضرتعالی، ۴ ماهگی را مظنه ولوج روح می‌دانید، با توجه به اینکه بر اساس یافته‌های جنین‌شناسان، حرکات ارادی و استواء ظاهر اندام‌های جنین، در دو ماهگی به روشنی مشاهده می‌شود و عرف، بر چنین موجودی، اطلاق انسان می‌کند و با توجه به امتنانی بودن قاعده حرج، آیا بعد از دو ماهگی، اسقاط و قتل جنین به دلیل حرج پدر یا مادر جایز است یا مشمول ادله حرمت قتل نفس می‌باشد؟

آیت الله سبحانی مد ظله العالی

الف و ب) معیار ولوج روح در روایات، تکمیل چهار ماهگی است که این اماره شرعیه است ولی اگر در موردی ثابت شود که قبل از چهار ماهگی کودک، قوه شنوایی و بینایی پیدا کرده و اعضاء و جوارح مرتب شده در آن صورت، ولوج روح ثابت می‌شود.

بسم الله الرحمن الرحیم، معیار ولوج روح در روایات، تکمیل چهار ماهگی است که این اماره شرعیه است ولی اگر در موردی ثابت شود که قبل از چهار ماهگی، کودک، قوه شنوایی و بینایی پیدا کرده و اعضاء و جوارح مرتب شده در آن صورت، ولوج روح ثابت می‌شود.

۱۳۸۶
مجلس استفتائات
دفتر حضرت
آیت الله العظمی
مرکز استفتائات

آیت الله شبیری مد ظله العالی

زمان ولوج روح، چهار ماهگی است و تا قبل از آن، چنانچه ادامه‌ی حمل، موجب اضطرار و استیصال - و نه حرج - باشد، سقط جایز است هر چند اندام‌ها کاملاً تشکیل

شده باشد. زمان ولوج روح، چهار ماهگی است و تا قبل از آن، چنانچه ادامه‌ی حمل، موجب اضطرار و استیصال - و نه حرج - باشد سقط جایز است هر چند اندام‌ها کاملاً تشکیل شده باشد.

۱۴۹۲۲

۹۹/۱۰/۲۶

آیت الله صافی گلپایگانی مد ظله العالی

در فرض سؤال، اسقاط و قتل جنین حتی قبل از ولوج روح جایز نیست و موجب دیه

است. در فرض سؤال اسقاط و قتل جنین حتی قبل از ولوج روح جایز نیست و موجب دیه است.

۷۹۰
۹۹/۸/۲۶

آیت الله علوی گرگانی مد ظله العالی

سقط جنین مطلقاً حرام است، حتی در دو ماهگی و کمتر از آن

سقط جنین مطلقاً حرام است حتی در ماهگی کمتر از آن.

۳۹۹/۸/۲۵
۱۵۴۰۰

آیت الله مکارم شیرازی مد ظله العالی

مانند جواب ب در سؤال قبل است. (چنانچه ثابت شود در دو ماهگی اندام کامل

است و حسّ و حرکتی هرچند ضعیف دارد، احکام جنین چهار ماهه جاری می شود).

مانند جواب «ب» در سؤال قبل است.

۹۹/۹/۲۲
۶۵۰۸۰۸

آیت الله نوری همدانی مد ظله العالی

اسقاط جنین در هیچ حال، حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده

است جائز نیست.

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست.

۱۳۹۹/۱۰/۸

آیت الله وحید خراسانی مد ظله العالی

حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد (هر چند قبل از ولوج روح)

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء

سقط جنین به دلیل حرجی بودن

۱۶. چنانچه مستحضرید، در روایت سعید بن المسیب، تحولات جنین (بعد از انعقاد نطفه) به واسطه وجود روح در آن دانسته شده است (... أَرْوَحُ كَانَ ذَلِكَ أَوْ يَغْيَرُ رُوحٌ قَالَ عَ بَرُوحٍ عَدَا الْحَيَاةِ الْقَدِيمِ الْمَقُولُ فِي أَصْلَابِ الرِّجَالِ وَ أَرْحَامِ النِّسَاءِ) و دلیل دیه داشتن برای قتل او را نیز وجود همین روح می‌دانند (وَمَا كَانَ إِذْنُ عَلَى مَنْ يَقْتُلُهُ دِيَّةً)^۹ که با توجه به اینکه برای روح نباتی یا حیوانی (نبات یا حیوان)، در لغت عرب و آیات و روایات، دیه به کار برده نمی‌شود و واژه «دیه» تنها برای جنایت بر نفس و کمتر از نفس و فقط برای انسان استعمال می‌شود و نه غیر انسان، به نظر می‌رسد روح به کار برده شده در این روایت، ظهور در روح انسانی دارد.

همچنین از صحیحہ اسحاق بن عمار از حضرت امام موسی کاظم ع استفاده می‌شود که اول مرتبه از وجود انسانی، نطفه است ۱۰ و در صحیحہ عبد الاعلی نیز از داخل بودن مطلق جنین مسلمان در امت نبی اکرم ص و شعور و معرفت و ارزش جنین در نزد خدای سبحان و حتی شفاعت او سخن به میان آمده است. ۱۱ با توجه به امتنایی بودن قاعده حرج و شواهد برشمرده شده فوق که نشان دهنده اهمیت جان جنین است، مستدعی است بفرمایید:

^۹ - عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَبِّبِ قَالَ سَأَلْتُ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ ع: أَرَأَيْتَ تَحَوَّلَهُ فِي بَطْنِهَا إِلَى حَالٍ أَرْوَحُ كَانَ ذَلِكَ أَوْ يَغْيَرُ رُوحٌ قَالَ بَرُوحٍ عَدَا الْحَيَاةِ الْقَدِيمِ الْمَقُولُ فِي أَصْلَابِ الرِّجَالِ وَ أَرْحَامِ النِّسَاءِ وَ لَوْ لَا أَنَّهُ كَانَ فِيهِ رُوحٌ عَدَا الْحَيَاةِ مَا تَحَوَّلَ مِنْ حَالٍ إِلَى حَالٍ فِي الرَّحِمِ وَ مَا كَانَ إِذْنُ عَلَى مَنْ يَقْتُلُهُ دِيَّةً وَ هُوَ فِي تِلْكَ الْحَالِ (کافی ج ۷ ص ۳۴۷ ح ۱۵؛ تهذیب ج ۱۰ ص ۲۸۱ ح ۳)

^{۱۰} - مِنْ لَا يَحْضَرُهُ الْفَقِيه؛ ج ۴، ص: ۱۷۱، ح ۵۳۹۴ وَ رَوَى الْحُسَيْنُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ وَ حُسَيْنِ الرَّوَاسِيِّ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ ع الْمَرْأَةُ تَخَافُ الْحَبْلَ فَتَشْرِبُ الدَّوَاءَ فَتَقْلِي مَا فِي بَطْنِهَا فَقَالَ لَا فَقُلْتُ إِنَّمَا هُوَ نُطْفَةٌ قَالَ إِنَّ أَوَّلَ مَا يُخْلَقُ نُطْفَةٌ.

^{۱۱} - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَاطٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَلَى بْنِ أَغْيَنٍ مَوْلَى آلِ سَامٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص ... أَمَا عَلِمْتُمْ أَنِّي أَتَاهِي بِكُمْ الْأُمَمَ - يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى بِالسَّقَطِ يَظَلُّ مُحَبَّنًا عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ ادْخُلِ الْجَنَّةَ فَيَقُولُ لَا حَتَّى يَدْخُلَ أَبْوَابَ قَبْلِي فَيَقُولُ اللَّهُ

الف) به نظر حضرتعالی حرج پدر یا مادر می تواند مجوز اسقاط و قتل جنین قبل از ولوج روح شود؟

ب) چنانچه پاسخ مثبت باشد آیا جنین در دو ماهگی (که اندامش در آن کامل و دارای عظام و لحم است و از استواء کامل و حرکات ارادی و اختیاری برخوردار می باشد و عرفاً نیز بر او اطلاق انسان می شود)، با جنین کمتر از دو ماه در مورد شرایط اسقاط یکسان است و شرعاً می توان آن را به دلیل حرج پدر یا مادر به قتل رسانید و آن را اسقاط کرد؟

ج) اگر پاسخ «ب» مثبت است، با توجه به اینکه در روایات شریفه از همه مراتب اسقاط جنین به قتل جنین تعبیر شده است^{۱۲} آیا لازم است این حرج از نظر شدت، متناسب با نوعی قتل باشد؟

آیت الله سبحانی رحمته الله علیه

حرج پدر و مادر مجوز برای سقط جنین نمی باشد مگر فقط در صورتی که بقاء جنین باعث خطر جانی برای مادر باشد.

حرج پدر و مادر مجوز برای سقط جنین نمی باشد مگر فقط در صورتی که بقاء جنین باعث خطر جانی برای مادر باشد و در این صورت

مجلس شورای اسلامی
تقریرات
۱۳۱۵ هـ

عَزَّ وَ جَلَّ لِمَلِكٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ ابْنَتِي بِأُتُوْبِهِ فَيَأْمُرُ بِهِمَا إِلَى الْجَنَّةِ فَيَقُولُ هَذَا بِفَضْلِ رَحْمَتِي لَكَ (كافي ج ۵ ص ۳۳۶ ح

۱: تهذيب ج ۷ ص ۴۰۰ ح ۷: دعائم الاسلام ج ۲ ص ۱۹۷ ح ۷۲۱: التوحيد للصدوق، ص: ۳۹۶)

۱۲ - عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ فِي امْرَأَةٍ شَرِبَتْ دَوَاءً وَ هِيَ حَامِلٌ لَيَطْرَحَ وَلَدَهَا فَأَلْقَتْ وَلَدَهَا فَقَالَ إِنَّ كَانَ عَظْمًا قَدْ نَبَتَ عَلَيْهِ اللَّحْمُ وَ شَقَّ لَهُ السَّمْعُ وَ الْبَصَرُ فَإِنَّ عَلَيْهَا دَيْتَهُ تُسَلِّمُهَا إِلَى أَبِيهِ قَالَ وَ إِنْ كَانَ جَنِينًا عُلَقَةً أَوْ مُضْغَةً فَإِنَّ عَلَيْهَا أَرْبَعِينَ دِينَارًا أَوْ غُرَّةً تُسَلِّمُهَا إِلَى أَبِيهِ قُلْتُ فَهِيَ لَا تَرْتُ مِنْ وَلَدِهَا مِنْ دَيْتِهِ قَالَ لَا لِأَنَّهَا قَتَلَتْهُ. (الكافي (ط - الإسلامية)، ج ۷، ص ۳۴۴ ح ۶: من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۱۴۵ ح ۵۳۲۱: الاستبصار فيما اختلف من الأخبار، ج ۴، ص ۳۰۱ ح ۱۱۳۰ - ۹: تهذيب الأحكام، ج ۱۰، ص ۲۸۷ ح ۱۱۱۳ - ۱۵).

آیت الله سیستانی مد ظله العالی

جواز سقط جنین قبل از ولوج روح در موردی است که ابتلای جنین به بیماری مذکور قطعی و تحقق حرج بر اثر تولد فرزند و نگهداری آن برای مادر نیز حتمی باشد، و مظنه حرج در این مورد کافی نیست و باید معلوم باشد که وضعیت جنین به گونه ای است که تعامل با آن برای مادر موجب مشقت فوق العاده زیاد که معمولاً قابل تحمل نیست، می گردد.

جواز سقط جنین قبل از ولوج روح در موردی است که ابتلای جنین به بیماری مذکور قطعی و تحقق حرج بر اثر تولد فرزند و نگهداری آن برای مادر نیز حتمی باشد، و مظنه حرج در این مورد کافی نیست و باید معلوم باشد که وضعیت جنین به گونه ای است که تعامل با آن برای مادر موجب مشقت فوق العاده زیاد که معمولاً قابل تحمل نیست می گردد.

۴۱۵
۹۹/۱۰/۱۵
دفتر استفتائات و نشر
کتابهای فقهی و حقوقی
مجلس شورای اسلامی
تهران

آیت الله شبیری زنجانی مد ظله العالی

زمان ولوج روح چهار ماهگی است و تا قبل از آن چنانچه ادامه حمل موجب اضطراب و استیصال - نه حرج - باشد، سقط جایز است هر چند اندامها کاملاً تشکیل شده باشد. مبدأ سن جنین، زمان انعقاد نطفه است.

زمان ولوج روح، چهار ماهگی است و تا قبل از آن، چنانچه ادامه ی حمل، موجب اضطراب و استیصال - و نه حرج - باشد سقط جایز است هر چند اندامها کاملاً تشکیل شده باشد. مبدأ سن جنین، زمان انعقاد

نطفه است. ۱۴۹۲۲
۹۹/۱۰/۲۶
بخش استفتائات
دفتر حضرت
آیت الله العظمی شبیری زنجانی
مد ظله العالی

آیت الله صافی گلپایگانی مد ظله العالی

الف، ب و ج هیچ یک از امور مذکور مجوز اسقاط و قتل جنین، چه قبل از ولوج روح و چه بعد از ولوج روح نیست.

الف و ب و ج - هیچ یک از امور مذکور مجوز اسقاط و قتل جنین، چه قبل از ولوج روح، و چه بعد از ولوج روح نیست

دفتر استفتائات و نشر
کتابهای فقهی و حقوقی
مجلس شورای اسلامی
تهران

۷۹۰
۹۹/۹/۲۶

آیت الله علوی گرگانی مد ظله العالی

الف) سقط جنین حرام است حتی اگر موجب حرج برای پدر و مادر شود.

ب) در هر دو مورد سقط جنین حرام است.

ج) سقط جنین مطلقاً حرام است.

بسم تعالی
الف: سقط جنین حرام است حتی اگر موجب حرج برای پدر و مادر شود.
ب: در هر دو مورد سقط جنین حرام است.
ج: سقط جنین مطلقاً حرام است.

۱۳۹۹ / ۸ / ۲۵
۱۵۴۰۰

آیت الله مکارم شیرازی مد ظله العالی

الف) اگر حرج شدید بوده باشد، قبل از ولوج روح مانعی ندارد.

ب) اگر دو ماهه کامل بوده باشد، حکم آن از جنین کمتر از دو ماه متفاوت است

ج) عسر و حرج شدید، جنبه عرفی دارد، باید به نظر عرف حاصل شود.

الف - اگر حرج شدید بوده باشد، قبل از ولوج روح مانعی ندارد.
ب - اگر دو ماهه کامل بوده باشد، حکم آن از جنین کمتر از دو ماه متفاوت است.
ج - عسر و حرج شدید، جنبه عرفی دارد، باید به نظر عرف حاصل شود.

۹۹۰۶۰۲۲
۶۵۰۸۰۸

آیت الله نوری همدانی مد ظله العالی

اسقاط جنین در هیچ حال، حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده

است جائز نیست.

۱۳۹۹/۱۰/۸

آیت الله وحید خراسانی مد ظله العالی

الف، ب و ج) حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد (حتی قبل از ولوج

روح)

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء

مجازات سقط جنین پس از ولوج روح

۱۷. مستدعی است بفرماید: الف) آیا اسقاط و قتل جنین پس از ولوج روح به دلیل نقص عضو یا ناهنجاری در جنین، موجب قصاص است یا دیه و تعزیر؟ (ب) در صورتی که فقط موجب دیه و تعزیر باشد، چنانچه قتل جنین بعد از ولوج روح چندین بار و حتی پس از تعزیرات متعدد از جانی سرزند، آیا وی از مصادیق مفسد فی الارض محسوب می‌شود؟

آیت الله سبحانی رحمته الله علیه

الف و ب) موجب دیه می‌شود و در صورت علم به حرمت و یا شک به حکم آن،

قابل تعزیر است.

مرج دیه هر دود و هر دود علم به حرمت و یا شک به حکم آن، قابل تعزیر است

۶۹/۱/۴
۱۳۱۵۶

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

در فرض مسأله اسقاط موجب دیه است و در صورت تکرار علاوه بر معصیت

مرتکب آن تعزیر می‌شود ولی از مصادیق مفسد فی الارض محسوب نمی‌شود.

در فرض مسئله اسقاط موجب دیه است و در صورت تکرار علاوه بر معصیت مرتکب آن تعزیر می‌شود ولی از مصادیق مفسد فی الارض محسوب نمی‌شود.

۷۹۰
۹۹/۹/۲۶

آیت الله علوی گرگانی رحمته الله علیه

الف) سقط جنین حرام است و دیه دارد و بنا بر تشخیص حاکم شرع قابل تعزیر هم

می‌باشد.

ب) صدق افساد فی الارض مشکل است مگر به صورت برنامه ریزی شده و در سطح

گسترده و شبکه‌ای انجام گیرد. الف) سقط جنین حرام است و دیه دارد و بنا بر تشخیص حاکم شرع قابل تعزیر می‌باشد.
ب) صدق افساد فی الارض مشکل است مگر به صورت برنامه ریزی شده و در سطح گسترده و شبکه‌ای انجام گیرد.

۳۹۹/۸/۲۵
۱۵۴۰۰

آیت الله مکارم شیرازی مد ظله العالی

الف) در جنایات بر جنین مطلقاً، قصاص نیست، بلکه دیه است.

ب) مفسد فی الارض در صورتی است که این عمل خود را گسترش دهد و گروه

زیادی از آن پیروی کنند.

الف - در جنایات بر جنین مطلقاً، قصاص نیست، بلکه دیه است.
ب - مفسد فی الارض در صورتی است که این عمل خود را گسترش دهد و گروه زیادی از آن پیروی کنند.

۹۹-۶-۲۲
۶۵۰۸۰۸

آیت الله وحید خراسانی مد ظله العالی

حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد و تجویز سقط جنین به وسیله پزشک یا

هر کارشناسی حرام می باشد و بر متصدی سقط، دیه ثابت است.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء

اقدام به اسقاط جنین به صورت سازمان یافته

۱۸. در صورتی که شخص یا اشخاصی به شکل سازمان یافته و گسترده اقدام به اسقاط عمدی جنین نمایند، مستدعی است بفرمایید:

- (الف) آیا از مصادیق مفسد فی الارض خواهند بود یا نه؟
 (ب) آیا ولوج روح یا عدم ولوج روح، در این موضوع اثرگذار است یا خیر؟
 (ج) اگر این امر جمعیت مسلمین و بقای اسلام را در خطر اندازد تأثیری در حکم دارد یا نه؟

آیت الله سبحانی رحمته الله علیه

(الف) اگر چه این عمل حرام است ولی حکم مفسد فی الارض را ندارد

بزرگوار این عمل حرام است ولی حکم مفسد فی الارض را ندارد

۶۹/۴
۱۳۱۵/۶

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

(الف، ب و ج) شخص و یا اشخاص مذکور مرتکب معصیت کبیره شده‌اند و علاوه بر آن تعزیر هم می‌شوند ولی حکم مفسد فی الارض که آیه شریفه (انما جزاء الذين يظلمون الله و رسوله و يسعون في الارض فسادا...) مائده/۳۳ بیان فرموده و فقهای بزرگوار در کتب مبسوطه متعرض شده‌اند را ندارد.

الف و ب و ج- شخص و یا اشخاص مذکور مرتکب معصیت کبیره شده‌اند و علاوه بر آن تعزیر هم می‌شوند ولی حکم مفسد فی الارض که آیه شریفه (انما جزاء الذين يظلمون الله و رسوله و يسعون في الارض فسادا...) مائده/۳۳ بیان فرموده و فقهای بزرگوار در کتب مبسوطه متعرض شده‌اند را ندارند.

۷۹۰
۹۹/۶/۲۶

آیت الله علوی گرگانی مد ظله العالی

الف) اگر به صورت سازمان یافته و در سطح گسترده عمل شود، می تواند با تشخیص حاکم شرع از مصادیق افساد فی الارض هم باشد.

ب) فرقی در اصل تحقق عنوان نمی کند.

ج) اگر بقاء مسلمین را به خطر بیندازد می تواند با تشخیص حاکم شرع صدق افساد فی الارض کند.

الف. اگر صورت سازمان یافته و در سطح گسترده عمل نزدی تواند تشخیص حاکم شرع از مصادیق افساد فی الارض باشد.
ب. فرقی در اصل تحقق عنوان نیست.
ج. اگر بقاء مسلمین را به خطر بیندازد می تواند تشخیص حاکم شرع صدق افساد فی الارض کند.

۲۵ / ۸ / ۱۳۹۹
۱۵۴۰۰

آیت الله مکارم شیرازی مد ظله العالی

الف) از جواب معلوم شد (مفسد فی الارض در صورتی است که این عمل خود را گسترش دهد و گروه زیادی از آن پیروی کنند).

ب) آری تفاوت می کند.

ج) البته اگر به خطر بیندازد، جرمه آن سنگین تر است.

الف - از جواب معلوم شد -
ب - آری ، تفاوت می کند -
ج - البته اگر به خطر بیندازد ، جرمه آن سنگین تر است -

۹۹۶۰۲۲
۷۵۰۸۰۸

مصالحه دیه جنین قبل از واجب شدن آن

۱۹. در مواردی که ولوج روح در جنین محقق نشده است، آیا اسقاط کننده می تواند قبل از اسقاط و قتل جنین، با وارثان جنین نسبت به دیه جنین گذشت و مصالحه نماید؟ لطفاً این سؤال را در سه حالت ذیل پاسخ فرمایید:

الف) اسقاط بدون دلیل،

ب) اسقاط جنین دارای نقص جسمی یا ناهنجار که موجب حرج پدر یا مادر می شود،

ج) اسقاط جنین به دلیل در خطر افتادن جان مادر.

آیت الله سبحانی رحمته الله علیه

الف) اسقاط حرام است و تا موجب آن حاصل نشود، اسقاط دیه معنا ندارد.

اسقاط حرام است و تا موجب آن حاصل نشود، اسقاط دیه معنا ندارد.

۶۹/۱۶۴
۱۲/۱۵۶
استفتاءات
مجلس شورای اسلامی
قم

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

الف، ب و ج) در هر سه مورد سؤال مصالحه صحیح نیست.

الف و ب و ج - در هر سه مورد سؤال مصالحه صحیح نیست.

۷۹۰
۹۹/۸/۲۷
استفتاءات
مجلس شورای اسلامی
قم

آیت الله علوی گرگانی رحمته الله علیه

الف، ب و ج) در هر سه مورد سقط جنین حرام است و تعزیر دارد، گرچه می تواند با

ورثه مصالحه کند. در هر سه مورد سقط جنین حرام است و تعزیر دارد گرچه می تواند با ورثه مصالحه کند.

۳۹۹ / ۸ / ۲۵
۱۵۵۰۰
استفتاءات
مجلس شورای اسلامی
قم

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

در هیچ حالی قبل از تعلق دیه نمی توان گذشت و مصالحه کرد و در دو صورت ب و

ج مسئله اسقاط مطرح است. در هیچ حالی قبل از تعلق دیه نمی توان گذشت و مصالحه کرد.

و در دو صورت ب و ج مسئله اسقاط مطرح است.

۹۹۰۶۰۲۲
۶۵۰۸۰۸
استفتاءات
مجلس شورای اسلامی
قم

سقط جنین ناقص بدون اذن ولی

۲۰- با توجه به مسئولیت و ولایت پدر نسبت به جنین و حفظ او و مصالح او و امکان برداشتن حرج از مادر توسط پدر و به دلیل دشوار بودن تحمل مرگ فرزند، آیا اسقاط و قتل عمدی جنینی که دارای نقص جسمی یا ناهنجار می باشد، بدون اطلاع و اذن و یا بررسی نظر پدر جایز است؟

آیت الله سبحانی مد ظله العالی

الف) پدر ولایتی نسبت به اسقاط ندارد بنابراین اسقاط مطلقاً حرام است چه با اذن و

پدر ولایتی نسبت به اسقاط ندارد بنابراین اسقاط مطلقاً حرام است
چه با اذن و چه بدون اذن ولی.

در هر صورت سقط جنین جایز نیست.

آیت الله صافی گلپایگانی مد ظله العالی

در هر صورت سقط جنین جایز نیست.

آیت الله علوی گرگانی مد ظله العالی

در هر حال سقط جنین حرام است و پدر نباید اجازه سقط دهد و اذن پدر موضوعیت

ندارد.

پدر نباید اجازه سقط دهد و اذن پدر موضوعیت ندارد.

آیت الله مکارم شیرازی مد ظله العالی

پدر نیز باید اطلاع داشته باشد.

آیت الله نوری همدانی مد ظله العالی

اسقاط جنین در هیچ حال، حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده

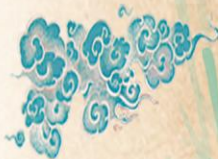
است جائز نیست.

آیت الله وحید خراسانی مد ظله العالی

حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء

جامعه الزهراء

معاونت فرسنگی تبلیغی

اداره پاسخ به سؤالات دینی

سایت پاسخ به سؤالات فقه و معارف

